

Vy jste solí země...

Nedávno poskytla týdeníku ECHO rozhovor architektka Eva Jiřičná, žijící v Londýně. V rozhovoru mimo jiné uvedla, že v Praze se málo staví a mladí architekti se tu nemohou uplatnit. Jednou z příčin je dlouhá doba schvalování projektů; může trvat až 10 let. Projekt mezitím zastarává...

Jak ukázala covidová krize, naše úřady jednají s občany jako s potenciálními delikventy, kteří chtějí podvádět – tomu mají zabránit různé administrativní překážky. Příkladem je požadavek „vysoutěžení“ dodavatele při větších investicích. Ale ani to zpravidla nepomůže: podvodníci jsou velice vynalézaví, ale slušní lidé tím trpí. Bez vzájemné důvěry společnost nefunguje.

Po *Sametové revoluci* jedni vítali svobodu, ale jiní využili příležitosti k *podnikání* bez jasných pravidel – zákony volného trhu dosud nevznikly. Vznikla nová třída zbohatlíků a oligarchů, kteří se rekrutovali ponejvíce z exponentů minulého režimu, šmelinářů, estébáků a pod. Často jsem se v porevoluční době setkával s názorem, že etika či mravnost je věc překonaná¹ – všichni lžou a kradou. Lidé by se prý měli řídit zákony; to je ale zcela nereálné – zákony jsou napsány tak, že se v nich nikdo nevyzná. *Když se sejdou dva právníci, mají na každou kauzu tři právní názory...*

V době první republiky měli státní úředníci nezávislé postavení a vysokou společenskou prestiž; svědčí o tom četné náhrobky na Olšanských hřbitovech. V státní službě zůstávali zpravidla až do důchodu². Můj otec nastoupil po studiu práv na berní úřad³. Tam mu připadl jako jeden z prvních úkolů zdanit dirigenta opery Národního divadla Václava Talicha. Jako šéf opery měl Václav Talich poměrně nezávislé postavení a otcův nadřízený došel k závěru, že by se měl tento umělec zdanit jako živnostník. Otec byl pravidelným návštěvníkem divadla a Mistra dobře znal. Otec učinil, co bylo třeba, a najednou se na berním úřadu objevil Václav Talich, zpocený a s rozčuchanými vlasy, stejně jako vypadal na dirigentském stupínku. V ruce držel tiskopis daňového přiznání živnostníka, kde se objevovala také kolonka „*Daň z masa*“. Otec se snažil Mistra uklidnit – nakonec se věc nějak vyřešila.

Táta mi také vyprávěl, že se ho někteří podnikatelé snažili podplatit a že se občas objevil člověk, který zjevně žil na vysoké noze a nedovedl doložit, kde bere peníze. V takových případech se výše daně stanovila dohodou. Je zřejmé, že tuto práci mohl dělat jen člověk s morální integritou a s logickým uvažováním.

V dnešní době je úředník jen slepým vykonavatelem předpisů, kterým v podstatě ani nerozumí. Při styku s úřady vznikají někdy groteskní situace. Jednou mě kamarád požádal, abych dočasně ubytoval jeho nevěstu, pocházející z Thajska. Musel jsem zajít za starostou, aby mi dal potvrzení, že bydlím v domě a nikoli ve skládce dřeva. Na mapě bylo totiž u bývalé lesovny napsáno „*Objekt lesního hospodářství*“. Nic nebylo platné, že se ten „objekt“ dá dnes snadno zobrazit na počítačové aplikaci.

1 Tvrdil to i jeden lektor na Filosofické fakultě Karlovy univerzity

2 Mohli být snad nejvýše přeloženi – například na Slovensko či Podkarpatskou Rus.

3 Úřad pro výběr daní

Jednou jsem se dostal do jakéhosi sporu a můj oponent mně začal na ulici sprostě nadávat. Obrátil jsem se na policii a věc se pak řešila jako přestupek. Referentka nejdříve vyjadřovala pochopení, ale při společném jednání s mým sokem obrátila – že prý *etika dnes neplatí*. Musel jsem zaplatit 1000 korun za tento „úřední úkon“. S dotyčným jsem pak několik let nemluvil.

V dobách Husákovské normalizace⁴ nebyla Komunistická strana stranou přesvědčených komunistů; teoriím třídního boje a budování sociálně spravedlivé společnosti pod vedením KSČ již nikdo nevěřil. Ve straně zůstali ti, kteří byli ochotni přehodnotit svůj postoj k invazi cizích vojsk, ať už vědomě nebo pod existenčním tlakem. Hlavně šlo ale o kariéristy, kteří získali možnost ovládat ty zatvrzelé. Těm pak nebylo zatěžko později stranu opustit a začít podnikat (nebo krást).

Během vzrušujících dní v listopadu 1989 pronesl Miloš Zeman z tribuny na letenské pláni požadavek, že chceme *svobodné volby*. V průběhu devadesátých let se ale ukázalo, že svobodné volby k ustavení skutečné demokracie nestačí. V prvních svobodných volbách zvítězilo přesvědčivě *Občanské fórum*, které se ovšem brzy po volbách rozpadlo a v dalších volbách zvítězila Klausova Občanská demokratická strana, která nastartovala proces živelné privatizace⁵. Vznikla tak třída zbohatlíků (či kmotrů), kteří nebyli příliš vidět, ale začali významně ovlivňovat dění u nás (viz výše). Vzniklé politické strany byly infiltrovány kmotry a postupně degenerovaly na politické kluby a jejich ideová náplň zcela zmizela – jediným zájmem bylo vyhrát volby a ukrojit si větší podíl na státních financích.

Po finanční krizi v roce 2008 se na naší politické scéně objevila dvě protestní hnutí: ANO miliardáře Babiše a *Piráti*. Babiš oslovil voliče svým nenuceným projevem a zásadou „*řídít stát jako firmu*“. Mohl se opřít o svůj koncern AGROFERT, který je však, jak se ukázalo, závislý na dotacích EU. Pokud EU dotace nepošle, budou muset koncern financovat naši daňoví poplatníci. Babiš pak bude muset svůj koncern prodat.

V Davli 28.4.2021

Jan Matys

4 Po prověrkách v roce 1970

5 Která by se dala nazvat také rozkrádání státního majetku